

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในจังหวัดจันทบุรี ได้ผ่านขั้นตอนของการศึกษา พัฒนา และปรับปรุงกระบวนการ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น และนำเสนอผลการวิจัย เพื่อตอบคำถามวิจัย 3 ข้อ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์) มีลักษณะอย่างไร
 2. กระบวนการเรียนรู้ฯ ที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหรือไม่ อย่างไร ในลักษณะใด
 3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในจังหวัดจันทบุรีที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู มีลักษณะอย่างไร
- ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้
- ส่วนที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์)
 - ส่วนที่ 2 ผลการเรียนรู้ของครู ในด้านการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู
 - ส่วนที่ 3 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู

ส่วนที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์)

การดำเนินการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์) ได้ผ่านขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้า พัฒนา และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ฯ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์) ประกอบด้วย องค์ประกอบของกระบวนการ ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการของกระบวนการเรียนรู้ฯ
2. วัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้ฯ
3. ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ฯ
4. ขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ฯ
5. แนวทางการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ฯ

องค์ประกอบทั้ง 5 ประการข้างต้น มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการของกระบวนการเรียนรู้ฯ

แนวคิดและหลักการของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู ได้ยึดแนวคิดและหลักการสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ฯ คือ

1) แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา (contemplative education)

ความคิดพื้นฐานหลักของกระบวนการผลิตครูอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาครู ด้วยกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มครูที่มาร่วมกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านในตนเองของครู โดยการเชื่อมโยงการฝึกปฏิบัติตนเข้าสู่การปฏิบัติงานครูในสถานศึกษา นำประสบการณ์และการเรียนรู้ที่เกิดในตนเองลงสู่การปฏิบัติงานในสภาพการณ์จริง มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วยหลักการ 3 ลักษณะ คือ 1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) การน้อมสู้อย่างใคร่ครวญ (Contemplation) และ 3) การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (Meditation) เป็นการพัฒนาตนเองของครู เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนทั้งในด้านคุณลักษณะความเป็นครู และสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้

2) แนวคิดการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional Learning Community)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นกระบวนการของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทั้งการวางเป้าหมายร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การหนุนเสริมซึ่งกันและกัน มีการสะท้อนผลการทำงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ 1) การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน 2) การร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ 4) การร่วมมือรวมพลัง

2. วัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้ฯ

เพื่อให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองในด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูได้

3. ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ฯ

ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู คือ การทบทวนเพื่อความเข้าใจตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำสู่การเข้าใจผู้อื่น และการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริงของครู (active learning) เป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ตลอดกระบวนการเรียนรู้

4. ขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ฯ

การดำเนินงานกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู มีการดำเนินการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของครู จึงได้วางแผนการดำเนินงานโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เข้าสู่กระบวนการปฏิบัติงาน ใน 3 ขั้นตอน คือ

4.1 การพัฒนาความเข้าใจตนเอง

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นช่วงเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมครู เพื่อให้ครูทำความเข้าใจตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น คือ การเรียนรู้ที่จะเข้าใจเพื่อนครู ที่ทำงานด้วย และเข้าใจนักเรียนที่อยู่ในความดูแล

กิจกรรมที่ดำเนินการในขั้นตอนนี้ มีดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนรู้ตนเองและการเข้าใจผู้อื่น เป็นกิจกรรมที่ครูเรียนรู้ทำความเข้าใจตนเอง พร้อมการเปิดใจรับรู้ และเข้าใจ ตนเองว่า ตนเองมีศักยภาพอะไร มีความรู้ความสามารถและความถนัดอะไร แนวทางในการจัดกิจกรรมในขั้นตอนนี้มาจากองค์ความรู้เรื่องนพลักษณ์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ช่วยอธิบายพฤติกรรมที่เข้าใจได้ ยากของตนเองหรือคนใกล้ชิด ไปจนถึงการพัฒนาตนเองให้บรรลุศักยภาพสูงสุดที่มี ครูที่เข้าร่วมกระบวนการจะได้เรียนรู้ตนเองผ่านกิจกรรมนพลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมมองเขามองเรา ครูได้ทบทวนตนเองถึงลักษณะที่เป็นแก่นแท้ของตนเอง ข้อที่น่าภาคภูมิใจ และประเด็นที่เป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะการพัฒนาวิชาชีพครู

2) กิจกรรมผ่อนคลายตระหนักรู้ เป็นการจัดให้ครูได้มีความสงบ และผ่อนคลาย พร้อมทั้งจะเปิดรับ การเรียนรู้ในตนเอง มุ่งให้ครูได้ปล่อยวางเรื่องราวต่างๆ ที่ค้างค้ำในใจ และตัดสิ่งกั้วงวออกให้พักและผ่อนคลายอย่างเต็มที่ รับรู้ตนเองทั้งตัวอย่างมีสติ และพร้อมที่จะเรียนรู้ตนเองได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของครูอย่างมีสติ

3) กิจกรรมสุนทรียสนทนา เป็นกิจกรรมการคิด สะท้อนวิพากษ์ประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครู ที่เกิดขึ้นเมื่อสอนจริง เรื่องราวที่ใช้ในการสนทนาเป็นการสะท้อนวิพากษ์เป็น เรื่องราวการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา และมุมมองของครูที่มีต่อการพัฒนา ตนเอง ในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติงานการสอน ในสถานศึกษาที่เกิดขึ้น กระบวนการสุนทรียสนทนาเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองที่เกิดขึ้น ในแง่มุมของการปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของตนเองที่มีต่อการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

4.2 การเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกันในสถานศึกษา

การดำเนินในระยษนี้เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของครูในการไคร่ครวญ ทบทวนงาน การจัดการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครู ในบรรยากาศของความ เป็นกัลยาณมิตร มีการร่วมกันวางเป้าหมายการออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของตน ร่วมกันตรวจสอบ และสะท้อนผลการปฏิบัติทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยรวม ผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือรวมพลังของครูในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็น องค์กรวม

4.3 การสะท้อนการเรียนรู้

การดำเนินในระยษนี้เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูร่วมกัน รวบรวม ข้อมูล สรุปข้อเรียนรู้ และนำเสนอผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติจัดการเรียนรู้ มีการนำเสนอแผนการจัดการ เรียนรู้ และผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น และการร่วมกันสะท้อนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในด้านสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนา

5. แนวทางการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ดำเนินการใน 2 ประเด็น คือ

5.1 การประเมินกระบวนการเรียนรู้

1) การตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของกระบวนการเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำเสนอต้นแบบกระบวนการฯ ที่พัฒนาขึ้นกับผู้เชี่ยวชาญทาง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ กระบวนการ และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2) ครูที่เข้าร่วมกระบวนการ ประเมินการดำเนินการและความพึงพอใจ พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางการปรับและพัฒนาความรู้ สาระ และกิจกรรม

5.2 การประเมินผลการเรียนรู้ของครู เป็นการประเมินระหว่างและหลังจัดกระบวนการ โดยการตั้งคำถามเพื่อให้ครูได้ทบทวนตัวเอง จากเครื่องมือ 2 แบบดังนี้

- 1) ครูประเมินตนเองด้วยแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม (focus group) จนได้สรุป เป็นคำอธิบายผลการเรียนรู้ของครูในด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์)

แนวคิดหลักของกระบวนการเรียนรู้ฯ

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)
แนวคิดการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional Learning Community)

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูได้

ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในกระบวนการ : การทบทวนเพื่อความเข้าใจตนเองนำสู่การเข้าใจผู้อื่น และการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง เป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ตลอดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ฯ

การดำเนินการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

- 1) การพัฒนาความเข้าใจตนเอง
- 2) การเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา
- 3) การสะท้อนการเรียนรู้

แนวทางการประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ฯ

การประเมินผลกระบวนการ มุ่งประเมินใน 2 ประเด็นหลัก คือ

- 1) ประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ฯ
- 2) ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

ภาพที่ 4.1 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู (ฉบับสมบูรณ์)

ภายหลังการดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครูในระยะเวลา 3 เดือน ครูที่เข้าร่วมการวิจัย ได้ทำการประเมินกระบวนการเรียนรู้ฯ ที่พัฒนาขึ้น สรุปเป็นผลการประเมินกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
สำหรับครู (N=15)

รายการความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ						รวมจำนวนครูที่มีระดับความพึงพอใจ 4 ขึ้นไป	
	ระดับ 5 ดีมาก		ระดับ 4 ดี		ระดับ 3 ปานกลาง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประชุมวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมาย	5	33	7	46	3	20	12	80
2. การสร้างความสัมพันธ์กับครู	13	86	2	13	0	0	15	100
3. การจัดกิจกรรมพัฒนาความเข้าใจตนเอง	10	66	3	20	2	13	13	86
4. การจัดกิจกรรมเรียนรู้และพัฒนา ร่วมกันในสถานศึกษา	10	66	4	26	1	6	14	83
5. การสรุปและสะท้อนการเรียนรู้หลังกระบวนการ	11	73	2	13	2	13	13	86
6. การประเมินผลการเรียนรู้ในกระบวนการ	12	80	2	13	2	13	14	83
7. บรรยากาศของการทำงานในกระบวนการ	14	93	1	6	0	0	15	100
8. ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน	13	86	2	13	0	0	15	100
9. ความพึงพอใจในภาพรวม	13	86	2	13	0	0	15	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ครูมีความพึงพอใจในการดำเนินการในกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครูในชั้นตอน การสร้างความสัมพันธ์กับครู บรรยากาศของการทำงานในกระบวนการ ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน และความพึงพอใจในภาพรวม ในระดับ 4 ขึ้นไปสูงสุด ร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในชั้นตอน การจัดกิจกรรมพัฒนาความเข้าใจตนเอง และการสรุปและสะท้อนการเรียนรู้หลังกระบวนการ รองลงมา ร้อยละ 86 และมีความพึงพอใจในชั้นตอนการจัดกิจกรรมเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันในสถานศึกษา และการประเมินผลการเรียนรู้ในกระบวนการ ร้อยละ 83 และมีความพึงพอใจในชั้นตอนการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมาย ต่ำสุด ร้อยละ 80

ส่วนที่ 2 ผลการเรียนรู้ของครู ในด้านการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

จากคำถามวิจัยข้อ 2 กระบวนการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหรือไม่ อย่างไร ในลักษณะใด จาก และการสัมภาษณ์ครูเป็นรายบุคคล การสนทนากลุ่ม และจากการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยตนเอง ครูได้สะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ โดยนำเสนอผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ ในด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ (N=15)

รายการประเมิน	ระดับสมรรถนะ						รวมจำนวนครูที่มีระดับสมรรถนะ 4 ขึ้นไป	
	ระดับ 5 ดีมาก		ระดับ 4 ดี		ระดับ 3 ปานกลาง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	5	33	10	66	0	0	15	100
2. ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้	1	6	14	93	0	0	15	100
3. ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้	3	20	12	93	0	0	15	100

รายการประเมิน	ระดับสมรรถนะ						รวมจำนวนครูที่มีระดับสมรรถนะ 4 ขึ้นไป	
	ระดับ 5	ระดับ 4		ระดับ 3		มีระดับ		
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อย	จำนวน	ร้อยละ	
4. ความสามารถในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	1	6	12	80	2	13	13	100
5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้	1	6	14	93	0	0	15	100
6. ภาพรวมประสิทธิภาพ/ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้	1	6	12	80	2	13	13	86

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในด้านองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการวางแผน ความสามารถในการออกแบบแผน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับ 4 ขึ้นไปสูงสุด ร้อยละ 100 และสามารถพัฒนาภาพรวมประสิทธิภาพ และความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ในระดับ 4 ขึ้นไป ร้อยละ 86 ซึ่งผลการประเมินนี้เป็นการประเมินตนเองของครูแต่ละคนภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ครู ซึ่งครูได้สะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง พบว่า ครูที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ฯ ได้สะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ว่า จากการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาร่วมกับเพื่อนครูในสถานศึกษา ช่วยให้ครูได้เข้าใจตนเอง มองเห็นบุคลิกภาพความเป็นตัวเอง และเข้าใจผู้อื่นที่ตนเองมีปฏิสัมพันธ์ด้วยมากขึ้น และเมื่อได้แลกเปลี่ยนมุมมองกับเพื่อนครูด้วยกันในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูได้ตระหนักถึงการเข้าใจผู้เรียนของตนเองมากขึ้น ครูระบุถึง “การมองเห็นเด็กเป็นรายบุคคล” อย่างชัดเจน ทำให้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือสาระการเรียนรู้ในรายวิชาเพียงเท่านั้น ครูได้คำนึงถึงศักยภาพ และความสนใจของผู้เรียนที่ตนเองรับผิดชอบเป็นประเด็นหลัก และแสดงความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยน ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ ที่เหมาะสม ยืดหยุ่น สอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่าง ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

“...การวางแผนและออกแบบการสอนของตัวเอง.
 . ไม่ได้ให้ความสำคัญกับแผนการสอนที่เป็นเอกสารเท่าไร...
แผนการสอนก็ยังคงต้องทำ..แต่เมื่อสอนจริงๆ ก็ต้องปรับตามเด็ก ..
 เด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนทำได้ บางคนไม่ได้
 ..วิธีการสอนของเราก็ต้องปรับไปด้วย”

สนทนากลุ่ม ครูสาม (นามสมมุติ)

“...ด้วยความที่สอนโรงเรียนประถม ก็ต้องสอนหลายระดับชั้น
 เด็กแต่ละชั้นต่างกันมากๆ วิธีการสอนก็ต้องต่างไป ...ตามที่ได้เป็น”

สนทนากลุ่ม ครูสอง (นามสมมุติ)

“ทุกครั้งก่อนจะเปิดเทอม จะเตรียมแผนการสอนมาอย่างดี
 แต่ไม่เคยสอนได้ตามแผนเลย ทั้งวิธีสอน กิจกรรม เนื้อหา...

.....เด็กแต่ละปี แต่ละชั้นไม่เหมือนกัน ..

.เด็กบางคนเราต้องสอนซ้ำมากๆ เพราะเค้าตามไม่ทัน ...

.บางคนก็ไวมาก..ต้องเพิ่มให้ เพราะเค้าสนใจมาก...”

สัมภาษณ์ ครูสี่ (นามสมมุติ)

“..การสอนของเราใหม่ทุกภาคเรียน...

แม้ว่าจะเป็นการสอนเดิม...เด็กไม่เคยเหมือนกัน”

สนทนากลุ่ม ครูหนึ่ง (นามสมมุติ)

ส่วนที่ 3 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับครู

จากคำถามวิจัยข้อ 3 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในจังหวัดจันทบุรีที่เกิดจาก
 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสำหรับครู มีลักษณะอย่างไร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูลจาก บทสัมภาษณ์ บันทึกการสนทนา
 กลุ่ม (Focus Group)และบันทึกภาคสนาม เริ่มตั้งแต่ดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ฯ พบว่า
 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเกิดขึ้นมี
 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) ความเป็นกัลยาณมิตร

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นการเรียนรู้ที่ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเพื่อนครูในสถานศึกษาเดียวกัน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปสู่การรู้จัก และเข้าใจตนเอง ที่เชื่อมโยงไปสู่การรู้จักและเข้าใจผู้อื่น คือ การเข้าใจเพื่อนครูที่ทำงานด้วยกัน ซึ่งจะพัฒนาความไว้วางใจสื่อสารต่อกันอย่างเข้าใจสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนร่วมกันได้

2) การสะท้อนการเรียนรู้

ในการดำเนินการตามกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ครูทุกคนได้มีการสะท้อนการเรียนรู้ในทุกกิจกรรมของกระบวนการเรียนรู้ฯ ครูได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้ครูได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ จากมุมมอง ความคิดและความเชี่ยวชาญของครูที่แตกต่างไปจากเดิม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี